
Kyrkomötet
Organisationsutskottets betänkande 2020:3

Tidpunkt för uttag av röstlängd vid direkta val

Sammanfattning

I betänkandet behandlas kyrkostyrelsens skrivelse 2020:4, Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt 4, Tidpunkt för uttag av röstlängd vid direkta val. I skrivelsen föreslås att tidpunkten för när röstlängden ska tas ut vid direkta val tidigareläggs med sju dagar, från 30 till 37 dagar före valdagen. Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2021.

Utskottet tillstyrker förslaget i sin helhet.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2020:4, Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt 4, Tidpunkt för uttag av röstlängd vid direkta val

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen, *bilaga 1*.

Yttrande från kyrkorättsnämnden

Kyrkorättsnämnden har yttrat sig över kyrkostyrelsens skrivelse 2020:4 avsnitt 4 i Kn 2020:2y, *bilaga 2*.

Bakgrund

Gällande bestämmelser

Uttag av röstlängd ska enligt 38 kap. 37 § kyrkoordningen ske 30 dagar före den ordinarie valdagen. Av nämnda bestämmelse framgår att det är kyrkostyrelsen som ansvarar för att upprätta en röstlängd för varje valdistrikt, upptagande dem som har rösträtt vid valen, samt att röstlängden ska grunda sig på uppgifter som 30 dagar före den ordinarie valdagen finns i det register som avses i 56 kap. 1 § (Kbok). Utifrån de uppgifter om röstberättigade som tas in i röstlängden produceras sedan de röstkort som enligt 38 kap. 39 § ska vara väljarna till handa senast 18 dagar före valdagen. Vidare framgår av 38 kap. 41 § andra stycket att det som hänt senare än 30 dagar före den ordinarie valdagen inte får ligga till grund för rättelse av röstlängd.

Tidigare ändringar av tidpunkten för uttag av röstlängd

Kyrkomötet beslutade år 2011 att ändra tidpunkten för när uttag för upprättande av röstlängd skulle ske, från 30 dagar före valdagen till 45 dagar före valdagen. Som skäl för ändringen anförde kyrkostyrelsen (KsSkr 2011:3) att den tid som fanns till hands mellan datum för uttag av uppgifter från medlemsregistret och datum för när röstkorten skulle vara väljaren tillhanda innebar en stark tidspress i valarbetet, vilket i sin tur medförde ökade kostnader hos de IT-leverantörer som anlitas vid valet, samt ökade personalkostnader hos kyrkan. I kyrkovalet år 2009 hade röstkortsproduktionen ansetts vara den enskilt största risken för ett korrekt genomförande av kyrkovalet. Kyrkostyrelsen konstaterade visserligen att en konsekvens av att flytta datumet för avstämning av uppgifterna i röstlängden skulle innebära att antalet personer som folkbokfördes i en annan församling under tiden mellan avstämning och valdagen – och som därmed behöll rösträtten i sin tidigare församling – skulle öka, men menade att de positiva effekterna ändå vägde tyngre.

I slutrapporten för 2013 års kyrkoval, *Projektavslut Kyrkoval 2013*, föreslogs att tidpunkten för uttag av röstlängd skulle återställas till 30 dagar före valdagen, det vill säga till vad som gällde före 2013 års kyrkoval. Av rapporten framgick att säkerheten i hanteringen visserligen hade ökat på det sätt som var avsett när ändringen beslutades år 2011, men att kostnaderna för hanteringen inte hade påverkats nämnvärt. Reformen hade även inneburit en ökad arbetsbelastning för kyrkostyrelsens valkansli under valåret. Därutöver hade reformen medfört de i skrivelsen förväntade problemen för medlemmar som hunnit flytta under tiden mellan uttaget och valdagen. Det hade vidare skett en teknikutveckling som innebar att den tidspress som anfördes som ett motiv för förändringen år 2011 inte längre förelåg. Enligt rapporten bedömdes reformens positiva effekter inte längre överväga de negativa konsekvenser som förändringen medförde för de medlemmar som hunnit flytta under den aktuella perioden. Kyrkostyrelsen föreslog därför att uttag av röstlängden åter skulle grundas på uppgifterna i kyrkobokföringen 30 dagar före den ordinarie valdagen (KsSkr 2015:3). Kyrkomötet beslöt i enlighet med kyrkostyrelsens förslag (O 2015:1, KmSkr 2015:17).

Kyrkostyrelsens skrivelse

Tidpunkten för uttag av röstlängd inför de direkta valen har, såsom framgår ovan, tidigare ändrats vid flera tillfällen. Den nuvarande tidpunkten fastställdes av kyrkomötet 2015.

Sedan genomförande av kyrkovalet år 2017 har en möjlig förändring aviserats avseende möjligheterna till distribution av röstkort till väljarna. I praktiken innebär de aviserade ändringarna att postutdelningen inte kan garanteras på samma sätt som vid tidigare val. Detta medför att processen att producera röstkorten behöver tidigareläggas för att säkerställa att röstkorten kan nå väljarna i den tid som föreskrivs i kyrkoordningen.

Den föreslagna ändringen bedöms inte påverka varken den lokala nivån eller stiftsstyrelsen, utan har endast betydelse för kyrkostyrelsens arbete med kyrkovalet och i förlängningen väljarnas möjligheter att rösta i kyrkovalet. En fördröjning av utskick av röstkorten skulle dock kunna riskera att försena starten av förtidsröstningen och generera ett oförutsett behov av att skriva ut dubblettröstkort, vilket skulle påverka både kyrkostyrelsen och lokal nivå negativt.

Mot bakgrund av de förändringar som aviserats föreslår kyrkostyrelsen att tidpunkten för uttag av röstlängd tidigareläggs från 30 till 37 dagar före valdagen. I syfte att motverka de negativa effekter som uppstod till följd av 2011 års ändring (se avsnittet ovan), föreslår kyrkostyrelsen att antalet dagar som uttaget tidigareläggs dock bör vara

så få som möjligt. Sju dagars tidigareläggning av uttaget bedöms vara tillräckligt för att säkerställa att röstkortet kan levereras till väljarna i rätt tid, samtidigt som de negativa effekterna av ett tidigarelagt uttag begränsas.

O 2020:3

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

Organisationsutskottet tillstyrker kyrkostyrelsens förslag om ändringar i kyrkoordningen. Utskottet anser att kyrkostyrelsens förslag till ändringar är angelägna för att säkerställa att väljarna får sina röstkort i rätt tid, vilket får ses som en förutsättning för att legitimiteten för valsystemet upprätthålls.

Digitalt sammanträde den 1 oktober 2020

På organisationsutskottets vägnar

Louise Callenberg, ordförande

Kajsa Walleng, sekreterare

Beslutande: Louise Callenberg, ordförande, Roberth Krantz, Mattias Benke, Lars G Linder, Margareta Karlsson, Per Lindberg, Sven Gunnar Persson, Anette Nordgren, Ann-Christin Alexius, Eric Westroth, Olle Reichenberg, Johnny Lilja, Lars B Andersson och Irene Oskarsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Olov Lindquist och Marja Sandin-Wester.

Biskoparna Åsa Nyström och Karin Johannesson har deltagit i utskottets överläggningar.

Bilaga 1 Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut

Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar att 38 kap. 37 och 41 §§ kyrkoordningen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

38 kap.

37 §

Kyrkostyrelsen ska upprätta en röstlängd för varje valdistrikt, upptagande dem som har rösträtt vid valen. Uppgifterna i det register som avses i 56 kap. 1 § 1 30 dagar före den ordinarie valdagen ska ligga till grund för uppgifterna i röstlängderna.	Kyrkostyrelsen ska upprätta en röstlängd för varje valdistrikt, upptagande dem som har rösträtt vid valen. Uppgifterna <i>som finns</i> i det register som avses i 56 kap. 1 § 1 37 dagar före den ordinarie valdagen ska ligga till grund för uppgifterna i röstlängderna.
--	---

41 §

Den som anser sig berörd av felaktig uppgift i röstlängden ska senast tisdagen andra veckan före den ordinarie valdagen skriftligen hos kyrkostyrelsen begära att uppgiften rättas. Detta gäller också den som anser sig vara felaktigt utelämnad ur röstlängden.

Det som har hänt senare än 30 dagar före den ordinarie valdagen får inte ligga till grund för rättelse enligt denna paragraf.	Det som har hänt senare än 37 dagar före den ordinarie valdagen får inte ligga till grund för rättelse enligt denna paragraf.
---	---

Frågor om rättelse enligt första stycket prövas av kyrkostyrelsen. Kyrkostyrelsen får också på eget initiativ besluta om sådan rättelse av röstlängd som innebär att den som på felaktiga grunder inte har tagits upp i en röstlängd tas upp där.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2021.

Kyrkomötet
Kyrkorättsnämndens yttrande 2020:2y

Ändringar i kyrkoordningen

Kyrkorättsnämndens yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2020:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt 2 Ansvar för nomineringsmöten inför val av församlingsråd, avsnitt 3 Tidpunkt för beslut om ändring i den lokala strukturen vid kyrkoval, avsnitt 4 Tidpunkt för uttag av röstlängd vid direkta val, avsnitt 5 Ändringar i ersättningsstadgan och avsnitt 6 Övriga rättelser

Kyrkorättsnämnden har inget att erinra mot förslagen i skrivelsens avsnitt 3, 4 och 6. Beträffande förslagen i avsnitten 2 och 5 med ändringar i ersättningsstadgan finns ett par noteringar.

Nomineringsmöte, avsnitt 2

I kommentaren till 4 kap. 23 § sägs att det inte finns något hinder mot att ett nomineringsmöte genomförs inför ett fyllnadsval för det fall detta bedöms nödvändigt för att exempelvis få fram kandidater. Då det kan uppstå tveksamheter om vad som gäller kan det finnas anledning att sist i paragrafens första stycke göra följande tillägg: ”Vid fyllnadsval får ett församlingsmöte eller annat öppet nomineringsmöte hållas.”

Ersättningsstadgan, avsnitt 5

I nya 7 § i ersättningsstadgan där det i nio punkter anges vad som avses med en förrättning görs i två av punkterna en avgränsning av den personkrets som kan delta i en viss förrättning. Det gäller punkterna 5 och 9. Vad gäller punkt 9 finns inga invändningar. Genom punkt 5 blir deltagande i överläggning med annan organisation, myndighet eller företag en förrättning bara för kyrkostyrelsens ledamöter eller ersättare. Det ges ingen närmare motivering för avgränsningen till kyrkostyrelsens ledamöter och ersättare. Det synes rimligt att även andra personer kan ha i uppdrag att delta i en överläggning av det slag som anges i punkt 5 och att det även i sådant fall är att se som en förrättning.

I sista stycket i nya 8 § sägs att något förrättningsarvode inte utgår till kyrkomötets ordförande och i andra stycket i föreslagna 11 § att Arvodesnämnden när den fastställer arvodet för kyrkomötets ordförande ska beakta att förrättningsarvode inte kan utgå för *detta uppdrag* (kursiverat här). Det behöver klargöras om begränsningen i 8 § bara ska avse förrättningsarvode för sådant som är direkt kopplat till uppdraget som ordförande i kyrkomötet.

Uppsala den 17 september 2020

På kyrkorättsnämndens vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Gunnar Edqvist, sekreterare

Närvarande: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Stig Eriksson, Mattias Benke, Bengt Kjellgren, Manilla Bergström, Anna-Lena Järvstrand, Lotta Lind, Mats Törnered och biskop Eva Nordung Byström.